

**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE GOŁDAPSKIM
W I PÓŁROCZU 2011 ROKU**

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1.	METODOLOGIA OPRACOWANIA.....	3
1.1.	Podstawowe pojęcia i definicje	3
2.	ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)	4
2.1.	Bezrobotni według zawodów.....	5
2.2.	Napływ bezrobotnych według zawodów.....	6
2.3.	Zawody generujące długotrwałe bezrobocie	7
2.4.	Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy.....	8
3.	ANALIZA OFERT PRACY	9
4.	ANALIZA ZAWODÓW NADWYŻKOWYCH I DEFICYTOWYCH.....	11
4.1.	Ranking zawodów deficytowych.....	13
4.2.	Zawody zrównoważone.....	15
4.3.	Ranking zawodów nadwyżkowych.....	16
	WNIOSKI	17

WSTĘP

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych stanowi jedną z form obserwacji lokalnego rynku pracy prowadzoną przez urzędy pracy. Jako niezbędny element polityki przeciwdziałania bezrobociu i promocji zatrudnienia, jest ciągłą i konsekwentną analizą zachodzących na danym obszarze zmian, zarówno w strukturze zatrudnienia jak i strukturze zawodowej osób bezrobotnych.

Rezultatem tego opracowania jest więc ustalenie relacji między bezrobotnymi zarejestrowanymi w poszczególnych zawodach, a ofertami pracy pozostającymi w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Gołdapi. Celem zaś jest wskazanie zawodów, na które istnieje wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie, zawodów zrównoważonych oraz takich, w których liczba osób zarejestrowanych znacznie przewyższa zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy na ten zawód.

Opracowanie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych powinna posłużyć jako informacja do:

- dostosowania poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy;
- określenia zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy kierunków szkoleń osób bezrobotnych;
- podnoszenia jakości usług poradnictwa zawodowego poprzez wskazywanie doradcom zawodowym, zawodów najbardziej poszukiwanych przez lokalnych pracodawców oraz takich, na które maleje zapotrzebowanie;
- prowadzenia racjonalnej i zgodnej z realiami rynku pracy gospodarki środkami Funduszu Pracy, pozostającymi w dyspozycji powiatowego urzędu pracy, w zakresie przeznaczenia środków na aktywizację zawodową bezrobotnych;
- planowania działań przez instytucje i organizacje współpracujące na lokalnym rynku pracy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.

Odbiorcami informacji zawartych w niniejszym monitoringu są:

- lokalne władze oświatowe i dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych;
- lokalne organy samorządowe;
- instytucje i organizacje społeczno – polityczne z terenu powiatu zainteresowane współdziałaniem na rynku pracy.

1. Metodologia opracowania

Podstawą merytoryczną do sporządzenia niniejszego opracowania są dane statystyczne dotyczące terenu całego powiatu gołdapskiego, jakimi dysponuje urząd pracy - zamieszczone w piętnastu tabelach, stanowiących integralną część sprawozdania MPiPS. Raport dotyczy więc wyłącznie osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gołdapi w I półroczu 2011 roku i obejmuje stan na koniec 30.06.2011 r. Został on opracowany w wyniku analizy porównawczej danych statystycznych, poddając je wieloaspektowej weryfikacji według zmiennych takich jak: rodzaj zawodu, oferty pracy, grupy zawodowe, płeć osób bezrobotnych, długość pozostawania bez pracy, fluktuacja bezrobocia. Na potrzeby sporządzenia niniejszego opracowania przyjęto także założenie, że analizowane będą te wskaźniki i zmienne, które charakteryzują się najwyższym natężeniem danej cechy.

Dane liczbowe o bezrobociu i ofertach pracy opracowano posługując się nazwami grup zawodów, zawodów i specjalności zgodnymi z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności.

1.1. Podstawowe pojęcia i definicje

W omawianym opracowaniu posłużono się podstawowymi pojęciami z zakresu rynku pracy. **Zawód** rozumiany jest jako zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wymagających od pracownika odpowiednich kwalifikacji zawodowych (wiedzy i umiejętności) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu winno stanowić źródło dochodu. Zawód może dzielić się na specjalności, które są wynikiem podziału pracy w ramach zawodu i zawierają czynności o podobnym charakterze wymagające pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.

Grupa **bez zawodu** obejmuje osoby niespełniające jednocześnie dwóch warunków: nieposiadające świadectwa (dyplomu) ukończenia kształcenia szkolnego lub kursowego, nieposiadające udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 1 roku w tym samym zawodzie. Ujmuje się tu osoby, które ukończyły licea ogólnokształcące.

Rynek pracy jest swoistego rodzaju placem targowym, miejscem, gdzie spotykają się zarówno sprzedający (bezrobotni, poszukujący pracy) z kupującymi (pracodawcy).

Dla pełniejszego rozpoznania sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy i wskazania zawodów w najwyższym stopniu generujących bezrobocie na danym obszarze, opracowany został **wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów**. Wskaźnik ten określa udział średniej liczby ofert pracy zgłoszonych w ciągu miesiąca przez pracodawców do urzędu pracy w średniej liczbie osób zarejestrowanych w ciągu tego miesiąca jako bezrobotne w danym zawodzie.

Jeżeli wskaźnik ten przyjmuje wartości mniejsze od 0,9 wówczas mamy do czynienia z mniejszym popytem na osoby wykonujące te zawody niż ich podażą czyli tzw. – **zawodem nadwyżkowym**. Jeżeli wartości wskaźnika wahają się między 0,9 i 1,1 wówczas mówi się o równowadze podaży i popytu na pracowników wykonujących dany zawód – a mianowicie **zawodach zrównoważonych**. Kiedy natomiast wartość wskaźnika intensywności przewyższa 1,1 wskazuje tym samym na **zawód deficytowy** czyli taki, gdzie popyt na pracowników określonego zawodu jest wyższy niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Przeprowadzając analizę diagnostyczną wykorzystano ponadto takie mierniki jak: **średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w danym zawodzie**. Oznacza to różnicę między średnią miesięczną liczbą zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie w danym roku, a średnią miesięczną liczbą zgłoszonych ofert pracy w określonym zawodzie w danym roku.

Kolejnym wskaźnikiem jest **wskaźnik szansy uzyskania oferty w danym zawodzie**. Jest to iloraz średniej miesięcznej liczby ofert pracy w danym zawodzie w danym roku, będącej w dyspozycji powiatowego urzędu pracy i średniego miesięcznego poziomu rejestrowanego bezrobocia w określonym zawodzie w danym roku. **Wskaźnik długotrwałego bezrobocia w zawodzie** natomiast oznacza iloraz liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu w końcu danego roku i liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie według stanu w końcu danego roku, w ujęciu procentowym.

2. ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Bezrobocie w powiecie gołdapskim jest wysokie i ciągle znacznie przekracza średnią stopę bezrobocia w kraju. Na dzień 30 czerwca 2011 r. wyniosło 20,4%, przy czym stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim w omawianym okresie to 18,6%, w kraju zaś 11,8%. Mając na uwadze odsetek zarejestrowanych powiat gołdapski uplasował

się za 60 powiatami w kraju, natomiast w skali województwa za 11 powiatami. W porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, obserwujemy zwiększenie odsetka bezrobotnych o 0,2 punktu procentowego.

2.1. Bezrobotni według zawodów

Liczba bezrobotnych w dniu 30.06.2011 r. wynosiła 1 900 osób, w tym 61 % kobiet czyli 1 177 osób. Największą kategorię osób stanowią bezrobotni bez zawodu. Wśród 1 900 osób bezrobotnych aż 766 nie posiada kwalifikacji zawodowych legitymując się wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej, bądź średnim ogólnokształcącym. Wśród tych 40,31% ogółu bezrobotnych nie posiadających kwalifikacji 61 osób czyli 7,96% to tegoroczni absolwenci, a 82 (10,70%) z nich pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy.

Strukturę bezrobotnych według zawodów przedstawia poniższa tabela, w której zestawiono zawody, w których zarejestrowanych było co najmniej 15 osób.

**Tabela nr 1 Bezrobotni wg zawodów w powiecie gołdapskim
(stan w końcu I półrocza 2011 roku)**

kod zawodu	nazwa zawodu	bezrobotni			do 12 m-c od dnia ukończenia nauki	pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy
		liczba	%	kobiet		
512001	Kucharz	94	4,94	87	0	22
522301	Sprzedawca	87	4,57	78	0	19
753303	Szwaczka	33	1,73	32	0	15
331403	Technik ekonomista	32	1,68	26	0	10
722204	Ślusarz	30	1,57	2	0	3
613003	Rolnik	28	1,47	23	0	9
314207	Technik rolnik	27	1,42	18	0	8
512002	Kucharz małej gastronomii	26	1,36	19	1	0
723103	Mechanik - pojazdów samochodowych	26	1,36	2	0	1
753105	Krawiec	26	1,36	26	0	7
711202	Murarz	25	1,31	0	0	4
515303	Robotnik gospodarczy	24	1,26	14	0	10
242217	Specjalista administracji publicznej	22	1,15	16	3	6
751201	Cukiernik	21	1,1	21	0	6
752205	Stolarz	20	1,05	2	0	3
611306	Ogrodnik terenów zielonych	17	0,89	10	0	5
334306	Technik administracji	16	0,84	11	0	1
522305	Technik handlowiec	16	0,84	10	1	1
834103	Mechanik - operator poj. i maszyn roln.	15	0,78	0	0	4
931301	Robotnik budowlany	15	0,78	0	0	3

Struktura zawodowa bezrobotnych jest prawie taka sama jak w latach poprzednich. Zanotowany wzrost bezrobocia spowodował analogicznie do 2010 roku zwiększenie liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gołdapi, w poszczególnych zawodach o 42 osoby. W niektórych zawodach nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych (m.in. **specjalista administracji publicznej, technik rolnik, kucharz, krawiec**) w innych spadek (t.j. **technik ekonomista, sprzedawca, szwaczka**). Spadek liczby zarejestrowanych w danych zawodach wynika w głównej mierze z podjęcia zatrudnienia bądź rozpoczęcia stażu przez osoby reprezentujące dane grupy zawodowe. Pamiętać jednak należy, iż zatrudnienie mogło nastąpić w zupełnie innym zawodzie niż zawód wyuczony. W przypadku szwaczek były to najczęściej prace proste. Wzrost liczby zarejestrowanych w danych grupach zawodowych wiąże się natomiast z rejestracją, jeszcze w 2010 roku, absolwentów szkół ponadgimnazjalnych kształcących się w zawodzie **kucharz**. Przyczyną wzrostu liczby zarejestrowanych w zawodzie **krawiec** była dalsza reorganizacja zakładów krawieckich na terenie Gołdapi zmierzająca do ich całkowitej likwidacji. Wzrost liczby zarejestrowanych w zawodzie **specjalista administracji publicznej** wynika zaś z ukończenia przez te osoby staży a tym samym powrotu do ewidencji urzędu.

2.2. Napływ bezrobotnych wg zawodów

Napływ bezrobotnych w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Gołdapi w I półroczu 2011 roku wyniósł 1 603 osoby. Status bezrobotnego uzyskało w tym 718 kobiet. Największy napływ bezrobotnych odnotowano wśród osób **bez zawodu**. W analizowanym okresie zarejestrowano bowiem łącznie 678 osób nie posiadających zawodu tj. 42,29% ogółu rejestracji w tym okresie. Z ogólnej liczby rejestrujących się do dnia 30.06.2011 roku – 200 osób to absolwenci różnych szkół i uczelni. Wśród osób posiadających zawodu (ogólnej liczby 925), najwięcej zarejestrowało się w zawodach przedstawionych w poniższej tabeli. Przedstawione dane dotyczą zarówno napływu bezrobotnych jak i liczby osób pozostających w ewidencji urzędu w końcu I półrocza 2011 roku w danym zawodzie. Zestawiono tu zawody, w których zarejestrowanych było co najmniej 15 osób.

Tabela nr 2. Liczba nowych rejestracji w danym zawodzie w porównaniu z liczbą pozostających w ewidencji w urzędzie w I półroczu 2011 roku

kod zawodu	nazwa zawodu	koniec I półrocza 2011 rok	
		napływ bezrobotnych	pozostający w ewidencji
522301	Sprzedawca	71	87
512001	Kucharz	45	94
752205	Stolarz	44	20
723103	Mechanik pojazdów samochodowych	41	26
722204	Ślusarz	34	30
931301	Robotnik budowlany	33	15
711202	Murarz	31	25
512002	Kucharz małej gastronomii	28	26
613003	Rolnik	23	28
242217	Specjalista administracji publicznej	20	22
515303	Robotnik gospodarczy	20	24
314207	Technik rolnik	16	27
712904	Technolog robót wykończ.w budow.	16	13
331403	Technik ekonomista	15	32

Źródło: T-I/P-2 Napływ bezrobotnych wg zawodów w powiecie gołdapskim w I-półroczu 2011 roku
T-I/P-1 Bezrobotni wg zawodów w powiecie gołdapskim. Stan w końcu I-półrocza 2011 roku

2.3. Zawody generujące długotrwałe bezrobocie

Długotrwałe bezrobocie jest zjawiskiem niezwykle negatywnym. Wyklucza ludzi z aktywności zawodowej oraz społecznej, powoduje utratę motywacji do działania, a także powoduje, iż osoby pozostające długi czas bez możliwości pracy zarobkowej zaczyna cechować „wyuczona bezradność”. Jest to niezwykle niebezpieczne zjawisko, powodujące utratę zdolności oceny sytuacji i brak umiejętności podejmowania jakichkolwiek działań na rzecz poprawy swojej sytuacji.

Zgodnie z „Zaleceniami metodycznymi do monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” obliczono wskaźnik długotrwałego bezrobocia w zawodzie. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w I półroczu 2011 roku przedstawia zamieszczona poniżej tabela. W zawodach tych jednak nie były zgłaszane w ogóle oferty pracy i w tych zawodach właśnie wskaźnik długotrwałego bezrobocia jest przez to najwyższy.

Na niektóre z tych zawodów np. **operatorzy centrali telefonicznych** nie istnieje już zapotrzebowanie na dzisiejszym rynku pracy, co wynika z szeroko rozumianej automatyzacji. Wyróżnione w rankingu zawody generujące długotrwałe bezrobocie nie do końca oddają faktyczną sytuację osób zarejestrowanych w tych zawodach. Wynika to z faktu iż na specjalistów tych zawodów pracodawcy nie składają do urzędu swego zapotrzebowania. Dzieje się tak w przypadku np. **pracowników ochrony osób i mienia**, gdzie w przeciągu I półrocza 2011 roku do urzędu wpłynęły tylko i wyłącznie 2 oferty pracy w tym zawodzie. Pracodawcy realizują bowiem zatrudnienie w tym zawodzie bez pośrednictwa urzędu.

Tabela nr 3. Zawody generujące długotrwałe bezrobocie w I półroczu 2011 roku

kod grupy zawodów	nazwa grupy zawodów	wskaźnik długotrwałego bezrobocia
3344	Sekretarze medyczni i pokrewni	1,0000
3116	Technicy ceramicy i pokrewni	1,0000
3111	Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	1,0000
1349	Kierownicy w instytucjach usług wyspecjalizowanych gdzie indziej niesklasyfikowani	1,0000
4412	Listonosze i pokrewni	1,0000
2631	Ekonomiści	1,0000
7515	Klasyfikatorzy żywności i pokrewni	1,0000
2143	Inżynierowie inżynierii środowiska	1,0000
2412	Doradcy finansowi i inwestycyjni	1,0000
9111	Pomoce domowe i sprzątaczk	1,0000
7214	Robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe	1,0000
4223	Operatorzy centrali telefonicznych	1,0000
5413	Pracownicy ochrony osób i mienia	1,0000
5322	Pracownicy domowej opieki osobistej	1,0000
4312	Pracownicy ds. statystyki, finansów i ubezpieczeń	1,0000
5221	Właściciele sklepów	1,0000

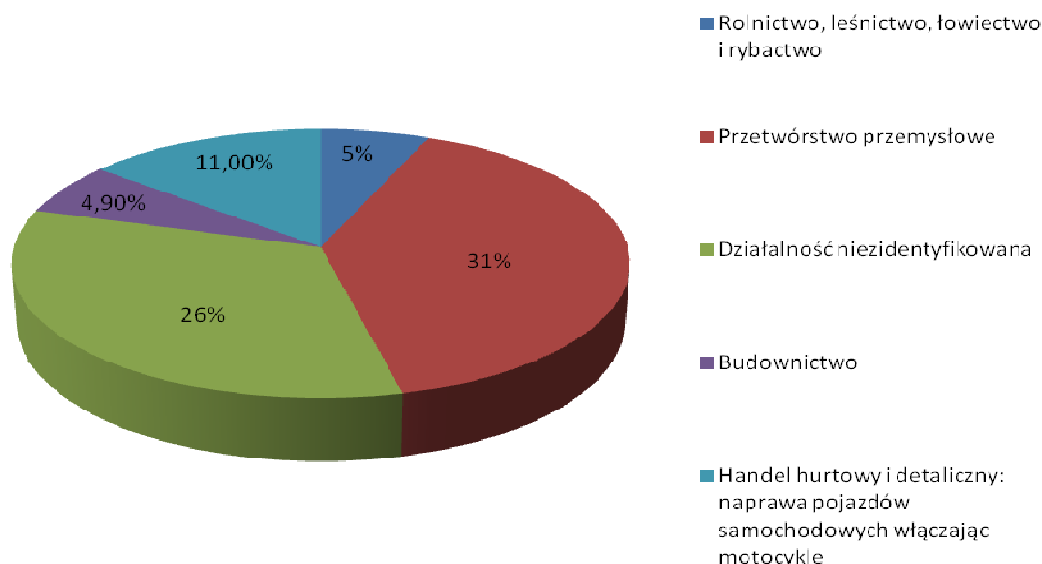
Źródło: T-I/P-8 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w powiecie gołdapskim w I półroczu 2011 roku

2.4. Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w powiecie gołdapskim w I półroczu 2011 roku.

W I półroczu 2011 roku, najwięcej osób w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Gołdapi, stanowiły osoby, które wcześniej zatrudnione były w sekcji **działalności niezidentyfikowanej**. Pozostałe rodzaje działalności jako ostatniego miejsca pracy

bezrobotnych, generującą największą liczbę bezrobotnych spośród 1 306 osób przedstawia zamieszczony poniżej wykres.

Wykres nr 1. Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w powiecie gołdapskim w I półroczu 2011 roku

3. ANALIZA OFERT PRACY

Niezwykle ważnym elementem oceny rynku pracy, która pozwala określić skalę nadwyżki i deficytu zasobów pracy w układzie zawodów i specjalności oraz grup zawodów, jest analiza ofert pracy. Analiza dotyczy sum ofert pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Gołdapi, w poszczególnych miesiącach I półrocza 2011 roku, skorygowanej o liczbę ofert, które z różnych przyczyn zostały anulowane przez pracodawców. Przez oferty pracy dla celów stworzenia monitoringu zawodów, należy rozumieć zgłoszone przez pracodawców wolne miejsca zatrudnienia, oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i miejsca aktywizacji zawodowej: staże i prace społecznie użyteczne.

W okresie styczeń – czerwiec 2011 roku do rejestru ofert pracy PUP w Gołdapi w efekcie działań pośrednictwa pracy, pracodawcy zgłosili 491 nowych ofert pracy. Ze wszystkich ofert omawianego okresu 69,9% (343 oferty) dotyczyło zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, natomiast 30,1% (148 ofert) – miejsc aktywizacji zawodowej czyli jak wspomniano wyżej – 88 staży, oraz 60 prac społecznie użytecznych. W minionym półroczu liczba ofert pracy subsydiowanej czyli formy wsparcia polegającej na refundowaniu

pracodawcy części kosztów nowopowstałych miejsc pracy, była znacznie niższa, niż liczba ofert niesubsydiowanych. Jest to nowa sytuacja, spowodowana dużym zmniejszeniem środków przeznaczonych na aktywizację bezrobotnych w 2011 roku. Liczba zgłoszonych miejsc pracy subsydiowanej jest uzależniona bowiem od wysokości środków Funduszu Pracy, jakie zostają przyznane na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu na dany rok. Ogólna liczba klientów urzędu skierowanych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku, zmniejszyła się aż o 757 osób.

Poniższa tabela przedstawia oferty wolnego miejsca zatrudnienia (w tym stażu i innych subsydiowanych miejsc pracy) w tych zawodach, w których zapotrzebowanie w ciągu I półrocza 2011 roku przekroczyło 15 miejsc pracy. Uszeregowane zostały one od zawodów zawierających największą liczbę ofert do zawodów o najmniejszej ilości miejsc pracy. W celu dokonania porównania przedstawiona została również liczba ofert pracy przyjętych do realizacji w wyróżnionych zawodach w analogicznym okresie 2010 roku. Wskazane oferty generowały około 47,65% wszystkich wolnych miejsc zatrudnienia. Oferty pracy dla pozostałych grup stanowiły zaś niewielki odsetek w ogólnej strukturze ofert pracy. Przy tej liczbie ofert pracy, którymi dysponuje PUP w Gołdapi, szczególnego znaczenia nabiera również aktywność samych bezrobotnych skierowana na samodzielne poszukiwanie zatrudnienia.

Tabela nr 4. Oferty pracy wg zawodów w powiecie gołdapskim w I półroczu 2010 i 2011 r.

kod zawodu	nazwa zawodu	oferty pracy zgłoszone w I półroczu	
		2010	2011
515303	Robotnik gospodarczy	145	73
752290	Pozostali stolarze meblowi i pokrewni	0	60
522301	Sprzedawca	93	25
722205	Stolarz	31	23
722204	Ślusarz	102	20
721202	Operator automatów spawalniczych	23	17
411004	Technik prac biurowych	78	16

W każdej analizowanej grupie zawodów nastąpił spadek liczby zgłoszonych ofert pracy w stosunku do I półrocza 2010 roku. Badając wskaźnik procentowy wzrostu liczby ofert pracy w omawianym okresie, w największym stopniu zmniejszyło się zapotrzebowanie na **robotników gospodarczych, sprzedawców i ślusarzy**. Ten drastyczny spadek ofert

jest najbardziej widocznym efektem małej liczby osób skierowanych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu spowodowanej bardzo okrojonymi środkami Funduszu Pracy przyznanymi na ten cel. W okresie I półrocza 2011 roku było o 84,8% mniej stażystów, a 89,0% mniej osób skorzystało ze szkoleń organizowanych przez PUP w Gołdapi.

W każdym z czołowych zawodów pod względem ilości napływających ofert pracy systematycznie rośnie zapotrzebowanie na pracowników posiadających kwalifikacje zawodowe na poziomie przynajmniej średnim, choć nadal obserwuje się duży odsetek ofert pracy dla osób posiadających podstawowe umiejętności. Uwagę zwraca również fakt dużej powtarzalności ofert pracy w zawodach, w których notuje się wysoki poziom bezrobocia.

W oparciu o ranking elementarnych grup zawodów zauważyć można, iż dość szybko zatrudnienie, z 7 grup: ***pracownicy usług osobistych (51), robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni (75), robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (72) sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni (41), robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie (93), sprzedawcy i pokrewni (52), robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków) (71)***. Warto byłoby zastanowić się nad możliwością reorientacji zawodowej osób z niektórych elementarnych grup zawodów (kod czterocyfrowy)¹. Wskaźnik szansy uzyskania oferty w zawodzie jest bardzo ważny, ponieważ pozwala na określenie tych zawodów, w których możliwość znalezienia pracy jest znikoma i wymaga podjęcia działań dążących do przekwalifikowania umiejętności zawodowych posiadanych przez bezrobotnych.

4. ANALIZA ZAWODÓW NADWYŻKOWYCH I DEFICYTOWYCH

Dla pełniejszego rozpoznania sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy i wskazania zawodów w najwyższym stopniu generujących bezrobocie na danym obszarze, opracowany został **wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów**.

Jeżeli wskaźnik ten przyjmuje wartości mniejsze od 0,9 wówczas mamy do czynienia z mniejszym popytem na osoby wykonujące te zawody niż ich podażą czyli tzw. – **zawodem**

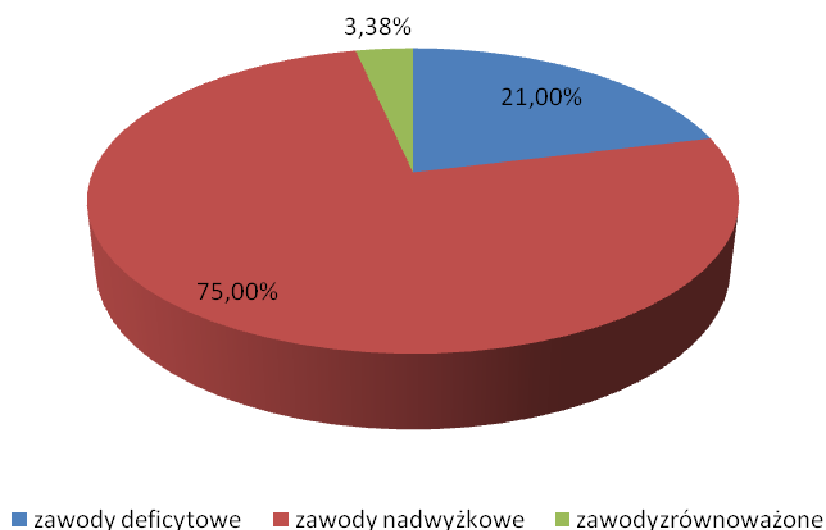
¹ Na podstawie tabeli T-II/P-10 „Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w powiecie gołdapskim w 2008 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty”.

nadwyżkowym. Jeżeli wartości wskaźnika wahają się między 0,9 i 1,1 wówczas mówi się o równowadze podaży i popytu na pracowników wykonujących dany zawód – a mianowicie **zawodach zrównoważonych**. Kiedy natomiast wartość wskaźnika intensywności przewyższa 1,1 wskazuje tym samym na **zawód deficytowy**, czyli taki, gdzie popyt na pracowników określonego zawodu jest wyższy niż liczba osób poszukująca pracy w tym zawodzie.

Analizując zawody deficytowe i nadwyżkowe, reprezentowane przez rejestrujących się bezrobotnych w I półroczu 2011 roku, należy więc zwrócić szczególną uwagę na liczbę bezrobotnych w powiązaniu z liczbą ofert pracy w poszczególnych zawodach. Na koniec czerwca 2011 roku było zarejestrowanych 1 134 bezrobotnych posiadających zawód, w okresie tym zgłoszono 491 ofert, z których nie zrealizowano 18².

Dane wynikowe z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych za I półrocze 2011 roku wskazują, że wśród 325 zawodów, w których zgłoszono oferty pracy i/lub zarejestrowali się bezrobotni, można wyodrębnić 244 zawodów nadwyżkowych, 70 zawodów deficytowych oraz 11 zawodów zrównoważonych. Poniższy wykres przedstawia strukturę zawodów w I półroczu 2011 roku.

Wykres nr 2 Struktura zawodów w powiecie gołdapskim w I półroczu 2011 roku

Wyniki identyfikacji zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o statystykę nie mogą jednak precyzyjnie określić rzeczywistej skali zjawiska. Wynika to m.in. z faktu, że część

² Sprawozdanie MPiPS -01 Załącznik 3 Bezrobotni oraz ofert pracy według zawodów i specjalności

bezrobotnych jest klasyfikowana w zawodzie wyuczonym, a część w zawodzie wykonywanym. Dodatkowo wielu bezrobotnych dysponuje umiejętnościami nie ograniczającymi się tylko do jednego zawodu. W chwili rejestracji są oni klasyfikowani w ewidencji pod jednym kodem zawodowym (ostatnio wykonywanym lub wyuczonym). Bezrobotny posiadający kilka zawodów może, zatem – w zależności od potrzeb rynku pracy – podjąć zatrudnienie zarówno w zawodach nadwyżkowych jak i deficytowych.

4.1. Ranking zawodów deficytowych

Zawód deficytowy oznacza zawód, na który na rynku pracy występuje wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Oznacza to, że w badanym okresie było więcej ofert pracy aniżeli zarejestrowanych bezrobotnych. Zawody deficytowe to takie, gdzie wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów jest większy od 1,1.

W powiecie gołdapskim na koniec I półrocza 2011 roku 21% stanowiły zawody o wartości wskaźnika większej od 1,1, tzw. zawody deficytowe. Analizując sześciocyfrowe kody zawodów odnotowano 70 zawodów deficytowych z czego w przypadku 57 zawodów odnotowano maksymalną (**MAX**) wartość wskaźnika intensywności deficytu. Zawody te określa się jako **zawody maksymalnie deficytowe**. Oznacza to, że w przypadku tych zawodów w omawianym okresie wystąpiły oferty pracy, a nie odnotowano zarejestrowanych bezrobotnych. Są to więc zawody mało popularne, a w związku z tym brak osób zainteresowanych podjęciem nauki i w późniejszym czasie zatrudnienia w tym kierunku.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych wg 6 – cyfrowego kodu zawodów wskazuje, że w powiecie gołdapskim 13 zawodów, osiągnęło wskaźnik deficytowości większy niż 1,1. Wykaz tych zawodów wraz ze średnią miesięczną ofert pracy i średnią miesięczną liczbą zarejestrowanych bezrobotnych w I półroczu 2011 roku przedstawia tabela nr 4.

Rozpatrując zawody deficytowe należy wziąć pod uwagę fakt, iż do wskaźników wliczone zostały oferty związane z refundowanymi miejscami pracy: staże jak też prace społecznie użyteczne.

Tabela nr 5. Zawody deficytowe w I półroczu 2011 roku

kod zawodu	nazwa zawodu	I półrocze 2011 rok		wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
		średnia miesięczna liczba ofert pracy	średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	
411004	Technik prac biurowych	2,6667	0,1667	16,0000
931205	Robotnik drogowy	1,5000	0,1667	9,0000
411090	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	1,3333	0,1667	8,0000
962201	Pracownik prac dorywczych	1,0000	0,1667	6,0000
432103	Magazynier	0,6667	0,1667	4,0000
911207	Sprzątaczką biurowa	2,0000	0,5000	4,0000
515303	Robotnik gospodarczy	12,1667	3,3333	3,6500
341205	Pracownik socjalny	0,5000	0,1667	3,0000
912102	Pracznica	0,5000	0,1667	3,0000
712101	Dekarz	0,8333	0,3333	2,5000
431101	Asystent do spraw księgowości	0,3333	0,1667	2,0000
713102	Malarz budowlany	0,6667	0,3333	2,0000
752305	Pilarz	0,3333	0,1667	2,0000

Źródło: T-I/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie gołdapskim w I-półroczu 2011 roku

W przypadku niektórych zawodów o jego deficytowości decydować może również fakt, iż stosunkowo duża liczba zgłoszonych ofert pracy wynika z tego, iż pracodawcom z różnych powodów ciężko jest znaleźć odpowiednich kandydatów i swoje zapotrzebowanie regularnie powtarzają.

Powyższe zestawienie częściowo potwierdza informacje dotyczące braku możliwości zabezpieczenia potrzeb kadrowych na niektóre w/w stanowiska, mimo licznych rejestracji bezrobotnych w danych zawodach. Dzieje się tak bowiem, iż osoby bezrobotne zarejestrowane w poszczególnych zawodach posiadają np. długą przerwę w wykonywaniu zawodu, są osobami w starszym wieku i nie spełniają oczekiwań pracodawców. Ponadto wielu bezrobotnych zarejestrowanych w tutejszym urzędzie nie jest osobami mobilnymi, nie wyraża gotowości do podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania.

Należy wziąć również pod uwagę fakt, że nie wszyscy pracodawcy poszukują pracowników za pośrednictwem urzędu pracy. Część osób posiadających wysokie kwalifikacje, na które istnieje duże zapotrzebowanie na rynku pracy, poszukuje zatrudnienia samodzielnie. Lokalny rynek pracy coraz częściej charakteryzuje również istnienie szarej strefy obserwowane w szczególności w poszczególnych branżach.

4.2. Zawody zrównoważone

Przez **zawód zrównoważony** należy rozumieć zawód, na który występuje na danym rynku pracy takie samo zapotrzebowanie jak liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. W oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wyróżniono 11 zawodów zrównoważonych i stanowiły one 3,38% ogólnej liczby zawodów.

Rynek pracy jest rynkiem dynamicznym i trudno o wyodrębnienie profesji w trwałej równowadze. Wykaz tych zawodów przedstawia poniższa tabela, przy czym nie można pominąć faktu, iż do wyliczenia wskaźnika wzięto pod uwagę oferty, z których niewielki odsetek stanowią również oferty stażu czy innych subsydiowanych miejsc pracy.

Tabela nr 5. Zawody zrównoważone w I półroczu 2011 roku

kod zawodu	nazwa zawodu	I półrocze 2011 roku		wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
		średnia miesięczna liczba ofert pracy	średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	
242218	Specjalista ds. badań społeczno - ekonomicznych	0,1667	0,1667	1,0000
513202	Barman	0,1667	0,1667	1,0000
541390	Pozostali pracownicy ochrony osób i mienia	0,3333	0,3333	1,0000
621002	Robotnik leśny	1,3333	1,3333	1,0000
721102	Formierz odlewnik	0,1667	0,1667	1,0000
721190	Pozostali formierze odlewniczy i pokrewni	0,1667	0,1667	1,0000
722312	Szlifierz metali	0,1667	0,1667	1,0000
832202	Kierowca samochodu dostawczego	0,1667	0,1667	1,0000
911203	Pokojowa	0,1667	0,1667	1,0000
941201	Pomoc kuchenna	0,5000	0,5000	1,0000
962990	Pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	0,1667	0,1667	1,0000

Źródło T-I/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie gołdapskim w I półroczu 2011 roku

4.3. Ranking zawodów nadwyżkowych

Przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który na rynku pracy występuje mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Na gołdapskim rynku pracy 244 zawodów i specjalności nie wymienionych w grupie zawodów deficytowych i zrównoważonych to zawody nadwyżkowe. Z wymienionej grupy zawodów w przypadku aż 68,30% (222 zawodów) to zawody, w których nie zgłoszono żadnej oferty pracy natomiast w badanym okresie zarejestrowali się bezrobotni. Są to tzw. **zawody maksymalnie nadwyżkowe**, dla których wartość wskaźnika intensywności (deficytu) zawodu równa jest **0,0000**. Dla osób reprezentujących wspomniane zawody to najmniej korzystna sytuacja na rynku pracy.

Warto zauważyć, że ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki. Poniższa tabela zawiera 22 zawody nadwyżkowe występujące w powiecie gołdapskim, wyodrębnione na podstawie powyższego wskaźnika deficytowości.

Tabela nr 6. Zawody nadwyżkowe w I półroczu 2011 roku w powiecie gołdapskim

kod zawodu	nazwa zawodu	I półrocze 2011 rok		wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
		średnia miesięczna liczba ofert pracy	średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	
722204	Ślusarz	3,3333	5,6667	0,5882
513101	Kelner	0,6667	1,1667	0,5714
833203	Kierowca samochodu ciężarowego	1,0000	0,8333	0,5455
752205	Stolarz	3,8333	7,3333	0,5227
235914	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	0,3333	0,6667	0,5000
311502	Kontroler jakości wyrobów mechanicznych	0,3333	0,6667	0,5000
832203	Kierowca samochodu osobowego	0,1667	0,3333	0,5000
833101	Kierowca autobusu	0,1667	0,3333	0,5000
331301	Księgowy	0,5000	1,1667	0,4286
931301	Robotnik budowlany	2,0000	5,5000	0,3636
522301	Sprzedawca	4,1667	11,8333	0,3521
741201	Elektromechanik	0,1667	0,5000	0,3333
834101	Kierowca ciągnika rolniczego	0,1667	0,5000	0,3333

613003	Rolnik	1,0000	3,8333	0,2609
711202	Murarz	1,3333	5,1667	0,2581
343101	Fotograf	0,1667	0,6667	0,2500
741290	Pozostali elektromechanicy i elektromonterzy	0,1667	0,8333	0,2000
334306	Technik administracji	0,3333	1,8333	0,1818
512002	Kucharz małej gastronomii	0,8333	4,6667	0,1786
512001	Kucharz	1,3333	7,5000	0,1778
723103	Mechanik pojazdów samochodowych	0,8333	6,8333	0,1220
751204	Piekarz	0,1667	1,8333	0,0909

WNIOSKI

W oparciu o sporządzony ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, analizę napływu bezrobotnych oraz ofert pracy zgłoszonych w PUP w Gołdapi w I półroczu 2011 roku, nasuwają się następujące wnioski:

1. W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego w omawianym okresie odnotowano:
 - zwiększenie liczby bezrobotnych o 42 osoby,
 - utrzymanie prawie na jednakowym poziomie liczby zarejestrowanych absolwentów (różnica wynosiła jedynie 12 osób).
2. Największą grupę zawodową wśród pozostających bez pracy stanowią bezrobotni **nie posiadający zawodu**. Osoby te znacznie częściej tracą pracę bądź nie podejmują jej w ogóle. Stan ten uzasadnia podejmowanie działań w zakresie szkolenia osób bezrobotnych nie posiadających zawodu. Nie mniej jednak ze względu na znacznie okrojone środki przyznane dla PUP w Gołdapi w I półroczu 2011 roku, nie odbyło się żadne grupowe szkolenie zawodowe, jedynie 2 osoby ukończyły szkolenia indywidualne.
3. Zawody, które najczęściej pojawiały się w rejestrach bezrobotnych to ***kucharz, sprzedawca, szwaczka, technik ekonomista, ślusarz, rolnik, technik rolnik, kucharz małej gastronomii***.
4. Obecnie w ewidencji urzędu pracy pozostaje niewielka liczba fachowców gotowych do podjęcia pracy. Wiele osób rejestruje się jako bezrobotne nie tylko ze względu na brak pracy. Dzięki rejestracji otrzymują dostęp do różnego rodzaju świadczeń. Osoby takie liczą przede wszystkim na bezpłatną opiekę zdrowotną, inni bezrobotni, którzy szukają pracy na własną rękę, często nie rejestrują się.

5. Ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły bezrobotne kobiety, które zdominowały w 92 % zawód **kucharza**. Przewagę liczebną zanotowano również wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy. W tej grupie bowiem kobiety stanowiły 68 % długotrwale bezrobotnych.
6. Ze wszystkich 491 ofert pracy pozyskanych w ciągu omawianego okresu, 49% z nich (242 oferty) dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego. W stosunku do I półrocza 2010 r. obserwujemy znaczny spadek liczby ofert pracy subsydiowanej. Wyszczególnienie przedstawia się następująco: staże- 88, przygotowanie zawodowe dorosłych – 0, prace społecznie użyteczne – 60, dla niepełnosprawnych – 13, dla osób w okresie 12 m-cy od dnia ukończenia nauki – 1, pracy subsydiowanej – 242, z sektora publicznego – 136, pracy sezonowej – 249.
7. Wśród zgłoszonych ofert pracy najwięcej dotyczy takich zawodów jak: **robotnik gospodarczy, pozostali stolarze meblowi i pokrewni, sprzedawca, stolarz, ślusarz, operator automatów spawalniczych, technik prac biurowych**. Popyt na zawody **pozostali stolarze meblowi i pokrewni, stolarz oraz ślusarz**, jest głównie wynikiem zgłaszanych ofert pracy jednego z wiodących zakładów pracy gołdapskiego rynku pracy.
8. Wśród 325 sklasyfikowanych zawodów w powiecie gołdapskim w I półroczu 2011 roku wyróżniono:
 - 22 zawodów nadwyżkowych i 222 zawodów o 0,0000 wskaźniku, czyli maksymalnie nadwyżkowych t.j. takich, w których w omawianym okresie, zaobserwowano brak ofert pracy przy jednoczesnym występowaniu osób bezrobotnych zarejestrowanych w danych zawodach;
 - 11 zawodów zrównoważonych,
 - 13 zawodów deficytowych i 57 zawodów, w których wskaźnik osiągnął maksymalną wartość. Są to takie zawody, w których w omawianym okresie, wpłynęła co najmniej jedna oferta pracy, przy czym w rejestrze bezrobotnych nie odnotowano osób reprezentujących dany zawód;
9. Pozycje początkowe zajmują następujące zawody:
 - **w rankingu zawodów deficytowych:** *technik prac biurowych, robotnik drogowy, pozostali pracownicy obsługi biurowej, pracownik prac dorywczych*
 - **w rankingu zawodów nadwyżkowych:** *ślusarz, kelner, kierowca samochodu ciężarowego;*

- **w rankingu zawodów zrównoważonych:** *specjalista ds. badań społeczno – ekonomicznych, barman, pozostali pracownicy ochrony osób i mienia, robotnik leśny.*

W oparciu o sporządzony ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, analizę napływu bezrobotnych oraz ofert pracy według zawodów można stwierdzić, że rynek powiatu gołdapskiego charakteryzuje się głęboką nierównowagą pomiędzy podażą i popytem w przekroju zawodowym. W ogólnym zestawieniu dominują zawody nadwyżkowe, które znacznie przewyższają liczbę zawodów deficytowych charakteryzujących się niedoborem zasobów ludzkich nad podażą pracy.

Należy jednak podkreślić fakt, że przedstawione wyniki badań, w obecnej formie, nie są w stanie określić rzeczywistej skali zjawiska w przedmiotowym zakresie. Spowodowane to jest tym, że nie wszystkie wolne miejsca pracy zgłaszane są przez pracodawców do urzędów pracy. Ponadto należy brać również pod uwagę fakt, że znaczna część bezrobotnych sklasyfikowana jest w zawodzie wyuczonym a część w wykonywanym. Duża grupa bezrobotnych może być sklasyfikowana w wielu zawodach ale w momencie rejestracji umieszczana jest w ewidencji komputerowej pod jednym kodem zawodu. Duże zmiany zachodzące na rynku pracy mogą powodować, że dana osoba posiadająca kilka zawodów może w danym okresie czasu reprezentować zarówno zawód nadwyżkowy jaki deficytowy, z tym że tylko jeden z nich uwzględniony będzie w statystyce rynku pracy.

Biorąc pod uwagę doświadczenia pośredników pracy można natomiast stwierdzić, że dane statystyczne nie odzwierciedlają całkowicie rzeczywistości. Wielu bezrobotnym ciężko jest wrócić na rynek pracy lub przekwalifikować się. Pracodawcy często decydują się na zatrudnienie osób polecanych oraz samodzielnie poszukujących pracy. Do urzędu pracy trafiają oferty trudne do realizacji.

Uzupełnieniem raportu dającym szerszy ogląd na sytuację lokalnego rynku pracy powiatu gołdapskiego może stanowić „Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie gołdapskim. Podsumowanie I półrocza 2011 roku.”

Sporządziła: Marta Gawryluk